

SAMEN VIEREN IS FEESTEN

(3) Samen delen en vieren

Lezing

Allen die het geloof hadden aanvaard, bleven bijeen en hadden alles gemeenschappelijk. Ze verkochten al hun bezittingen en verdeelden de opbrengst onder degenen die iets nodig hadden. Elke dag kwamen ze trouw en eensgezind samen in de tempel, braken het brood bij elkaar thuis en gebruikten hun maaltijden in een geest van eenvoud en vol vreugde. Ze loofden God en stonden in de gunst bij het hele volk. De Heer breidde hun aantal dagelijks uit met mensen die gered wilden worden.

Hand. 2,44-47 (Nieuwe Bijbelvertaling)

Overweging

De lezing komt uit het Bijbelboek “Handelingen van de apostelen” van de evangelist Lucas. Het is een boek dat we niet goed kennen. Het boek begint met het Pinksterfeest, dat kennen we wel. Van de rest hier of daar ’n flard: de steniging van Stefanus, de ommekeer van Paulus, dat is het ongeveer.

Lucas schreef eigenlijk één groot werk, in twee delen: het evangelie en de Handelingen. Je mag zeggen: het eerste deel van zijn boek zijn de Handelingen van Jezus (het evangelie), het tweede deel van zijn boek zijn de Handelingen van de apostelen. Zo zou het dikke boek van Lucas kunnen heten: de handelingen van Jezus en van de apostelen. Of nog een andere titel: de weg van Jezus en de weg van zijn volgelingen.

Waarom voegde Lucas een tweede deel toe? Hij deed wat elke generatie van Jezusvolgelingen mag doen. Na Lucas hebben ontelbare generaties Jezusvolgelingen in zijn spoor een weg afgelegd, telkens anders ingekleurd, getekend en verrijkt door ’signalen diep uit de wereld aangewaaid’ (Oosterhuis, Zomaar een dak).

Nu schrijven wij ons deel: de Handelingen van Jezusvolgelingen die ’s zondags in De Lier bijeenkomen. Maar hoe moeten we dat doen? We spiegelen ons aan het verhaal van Jezus én van de eerste generatie Jezusvolgelingen. Die ‘Handelingen’ houden ons een spiegel voor, tekenen onze weg uit. Dat tweedelige boek heeft de verzamelde gemeente van Jezusvolgelingen, de kerk, onmisbaar gevonden, de kerk heeft er ‘heilige schrift’ van gemaakt. Onze lezing is een stukje daaruit. Laten we dus kijken hoe die eerste Jezusvolgelingen het deden. Bekijken we enkele woorden in detail.

“Ze braken het brood bij elkaar thuis.” Jezus is er niet meer. Maar hij is er wél. In het breken van het brood, zijn groot cadeau aan ons, de avond voor zijn dood. Dát hij in dat brood breken echt aanwezig is, heeft hij laten zien in dat zo mooi verhaal op het einde van het Lucasevangelie over de leerlingen die terugkeerden naar Emmaüs.

Brood breken is geen banaal gebaar, het is delen, ‘zijn wat niet kan’, ‘uit tranen en uit pijn, dit samenzijn verkregen’ zoals we straks zingen. Verkregen, gekregen, ontvangen – feest. Ja, maar wel brood dat gebroken is, aan het kruis, ja, en zoals aan het kruis in de zorg voor elkaar en de wereld.

“Ze loofden God”. Ze gingen trouw naar de Tempeldiensten. Daar zongen ze Psalmen en luisterden ze naar de Schrift, de Thora. Daar kregen al die woorden van de Psalmen en de Schriftlezingen voor hen een nieuwe lading, een nieuwe diepte door wat ze met Jezus hadden meegemaakt. In al die

Schriftwoorden herkenden ze namelijk Jezus: ‘klankresten, steenlettergrepen, lichtwoorden’ - ik noem enkele namen die ze herkenden in hun joodse Bijbel: profeet, dienaar, knecht, redder, de heilige, de rechtvaardige, gezalfde – gezalfde betekent Christus.

Ons gebed heeft nog een andere insteek, wij mogen ook twijfelen: van wie hebben we die lichtwoorden? Dat er gevraagd en getwijfeld mag worden is een van de sterkste kanten in het Liedboek van Oosterhuis. Wie is hij voor ons, welke naam heeft hij voor mij? Nu andere namen dan toen ik jong was. Een voorbeeld: “de rode roos van Jezus’ hartewonde” zongen we. De H.-Hartdevotie, in de 19^e en 20e eeuw, was de vertaling van het zo vaak terugkerend psalmvers: “barmhartig de Heer en genadig, lankmoedig, rijk aan ontferming”. Met de H.-Hartdevotie kunnen *wij* nu niets. Zo zoekt elke tijd antwoorden op de vraag na zijn dood: “Wie zegt gij dat Ik ben”.

“Ze stonden in de gunst bij het volk”. Toén nog, in de eerste tijd na Pinksteren, stonden ze in de gunst van het volk. Het zinnetje kondigt bedekt andere tijden aan. Het volk, ja, niet de overheid. En dan toch de arrestatie van Petrus, de steniging van Stefanus – en in onze tijd: in Mexico de recente moord op de man die opkomt voor eigen land en water, de arrestatie van mensen die opkomen voor mensenrechten, de bedreiging van journalisten die de waarheid zoeken, en noem maar op.

“De Heer breidde hun aantal dagelijks uit met mensen die gered wilden worden”. De uitleg van het woord ‘gered’ haal ik bij Willem Barnard die schrijft: “Maar als ik nu eens vertaalde: laat u genezen?”ⁱ De eerste volgelingen zeggen aan hun tijdgenoten dat in Jezus genezing is, heelmaking, de vervulling van de Belofte van de Schrift. Die vervulling komt er door het geloof te aanvaarden, zegt onze lezing, het geloof in Jezus.

Dat gaat zo ver dat ze “hun bezittingen verkochten en verdeelden onder degenen die iets nodig hadden”. Hier gaapt een soort kloof tussen de volgelingen van toen en ons. Want zij geloofden iets dat wij al lang niet meer geloven: zij geloofden aanvankelijk vast dat Jezus vlug zou terugkomen om definitief het Rijk Gods te vestigen. Sommigen verkochten have en goed (niet iedereen, men vermoedt vooral de mensen uit Galilea; en nog iets, ze hadden nog altijd huizen waar ze bijeenkwamen) en ze kwamen naar Jeruzalem om er te wachten. Het boek Handelingen laat zien dat zijzelf al moeten ondervinden dat het daar niet zo gauw zal gebeuren als ze moeten vluchten uit Jeruzalem. De hele eerste eeuw worstelen Jezusgelovigen met die verwachting. Paulus moet 25 jaar later de gemeente in Thessalonika geruststellen als daar mensen sterven voordat de Heer is teruggekeerd.

Gaandeweg vertaalden zij, vertalen wij die verwachting in de praktijk van het delen, van geloof dat goedheid niet kapot te krijgen is, ook al ziet het er anders uit..

Zo toch begrijpen we de eindtijdverwachting: dat goedheid, solidariteit uiteindelijk zin heeft, ook als ze niet efficiënt is – de beker water die de Russische weduwe aan een Duitse soldaat geeft (V. Grossman, “Leven en Lot”) de boterham aan iemand die morgen weer dorst en honger heeft. Dat is het toch wat we zingen als we het hebben over ‘de steppe die zal bloeien’, ‘Hij zal niet slapen, Israëls behoeder’ – ‘het wonder van God, brood om te weten dat we elkaar gegeven zijn’.

Zo ziet het feest eruit in de kring van Jezusgelovigen.

Geert Delbeke
De Lier, 17 oktober 2021

ⁱ Willem Barnard, Tot inAthene. Handelingen 1-17, p. 88 (Zoetermeer 2005)